



# TESAM Akademi Dergisi

## Journal of TESAM Academy

ISSN 2148-2462 / E-ISSN 2458-9217

### Avrupa'da Yeni Bir Sistem: Avrupa Birliği Göç ve İltica Paktı

*A New System in Europe: The EU Pact on Migration and Asylum*

#### Öz

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin (AB) göç ve iltica konusundaki yeni karar mekanizması sonucu kabul edilen politikaları ve ileriye dönük projeksiyonların analizi yapılmıştır. Günümüzde, AB'nin düzensiz göç ile mücadele çalışmalarında aşırı sağcı ideolojilerin etkisine girmesi, yeni bir göç yönetiminin hazırlanmasını zorunlu kılmıştır. Göç ve iltica konusunun son yüzyıl içinde araçsallaşması, Avrupa'nın bu dinamik ve karmaşık nitelikteki soruna ortak çözüm üretme gayesi gütmesine neden olmuştur. Ayrıca yükselen aşırı sağ trendinin seçimlere kadar etki edecek güce ulaşması, Avrupa'nın artık ortak ve bağlayıcı bir göç politikasını kabul etmesine dayanak olmuştur. Bu doğrultuda aşırı sağ ideolojinin ve radikal eylemlerin önlenmesi için göçmen kaçakçılığı, insan ticareti gibi konularında paralel mücadele etme gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum bağlayıcı bir göç politikasının oluşturulmasına esas teşkil etmiştir. Bu çalışmada, AB'nin göç yönetimi konusundaki politikaları ile aşırı sağ ideolojinin yükselişinin uluslararası toplumuna etkisi tartışılmıştır. Sonuç bölümünde ise 2024 yılında kabul edilen Yeni Göç ve İltica Paktı incelenmiş olup; Ek-1'de yer alan Avrupa Komisyonu ile yapmış olduğumuz yazışma çerçevesinde tespit ve öneriler sunulmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Göç ve İltica Paktı, Avrupa Komisyonu Kararları, Aşırı Sağ ve Radikalizm, Uluslararası İlişkiler, Düzensiz Göç ile Mücadele

#### Abstract

This study analyzes the policies adopted as a result of the new decision-making mechanism of the European Union (EU) on migration and asylum and the future projections. Today, the EU's efforts to combat irregular migration have been influenced by far-right ideologies, making it necessary

#### Damla TAŞKIN

Misafir Dr. Öğr. Üyesi,  
Ankara Bilim Üniversitesi, İnsan ve  
Toplum Bilimleri Fakültesi.  
damla.taskin@ankarabilim.edu.tr  
ORCID : 0000-0002-4007-1335

#### Levent Ersin ORALLI

Doç. Dr.,  
Ankara Hacı Bayram Veli  
Üniversitesi, İktisadi ve İdari  
Bilimler Fakültesi, Uluslararası  
İlişkiler Bölümü.  
levent.oralli@hbv.edu.tr  
ORCID : 0000-0002-7610-4514

Cilt / Issue: 12(1) 67-95  
Geliş Tarihi: 08.11.2024  
Kabul Tarihi: 30.01.2025

Atf: Taşkın, D. ve Orallı, L. E.  
(2025). Avrupa'da yeni bir sistem:  
Avrupa Birliği Göç ve İltica Paktı.  
*Tesam Akademi Dergisi*, 12(1),  
67-95. <https://doi.org/10.30626/tesamakademi.1581682>



to prepare a new migration management. The instrumentalization of migration and asylum in the last century has led Europe to seek a common solution to this dynamic and complex problem. In addition, the rising far-right trend has reached such a level that it could influence the elections, which has led Europe to adopt a common and binding migration policy. In this direction, the necessity to fight against migrant smuggling, human trafficking and migration in order to prevent far-right ideology and radical actions has been the basis for the establishment of a binding migration policy. This study discusses the development of the EU's migration policy and the impact of the rise of far-right ideology on the international community. In the conclusion part, the EU New Pact on Migration and Asylum adopted in 2024 will be analyzed and the findings and recommendations related to our correspondence with the European Commission in Annex-1 are presented.

**Keywords:** Pact on Migration and Asylum, European Commission Decisions, Far Right and Radicalism, International Relations, Combating Irregular Migration

### Extended Abstract

The issue of migration is one of the permanent problems or elements that create opportunities in global history. The causality of everything but the uncertain outcome has caused this issue to be seen as a threat by states. Given that eliminating this threat is tantamount to eliminating war and humanitarian crises, it can be concluded that it is not possible to completely eliminate the threat of migration. It is no coincidence that this shift in migration is accompanied by mass migration and that the rise of the extreme right is increasing with migration rates. The concept of migration is the product of a very old process that goes back to the migration of Adam and Eve from Heaven to Earth. This deeply rooted phenomenon has the power to transform tribes into a culture of life, compel participation in displacement movements, and foster the development of civilizations. With this power, civilizations have turned migration into a tool, creating war dynamics and transforming it into a phenomenon that both destroys and establishes states. This situation has brought certain risks and threats, prompting civilizations that evolved into nations to establish defense mechanisms against this power. In parallel, these mechanisms have created nationalism, radicalization, Nazism and ideological conflicts. As a result of the irregular and uncontrolled application of the phenomenon of migration, this radical system, which was created unconsciously, has taken its place as an effective problem in the international arena. Within the framework of this development of the phenomenon of migration and asylum, it was

only after World War I that societies that wanted to combat irregular migration could act in a common action plan. The globalization of World War I exposed mass human migrations and forced displacement movements, both through military and bureaucratic, changing landowners and legal agreements. After this war, the framework of regular and irregular migration, encompassing both voluntary and forced migrants, expanded, with the number of irregular migrants far exceeding that of regular migrants. The main reason for this was the threat to life and security. Migration to Europe, which began to develop after the Industrial Revolution, was carried out to protect from the threat to life and to establish a new life. However, European societies that entered World War II claimed they were not strong enough to handle new migration influxes due to political and economic challenges posed by the war and that they could only restrict migration. This situation amplified the spread of uncontrolled irregular migration and heightened societal opposition to migration, leading to social problems. The society's opposition to migration gained strength with the populist right-wing radical discourses and actions of the powerful symbols of the period, Adolf Hitler and Mussolini, and brought another dimension to the phenomenon. In European societies, the issue of immigration and asylum has now become an ideology beyond a personal opinion and has evolved into a party dimension with a large supporter base. During this period, Hitler and Mussolini became more aggressive under the influence of the increasing masses and they were under the impression that a basis for the Holocaust had been created, and they switched to the ideology of being pureblood, which is the most extreme form of anti-immigration. This ideology, which argues that people unlike themselves lack the right to live, did not disappear after the deaths of Hitler and Mussolini. Though its momentum has waned, it has persisted. The adequacy of the decisions taken by the new immigration and asylum pact in Europe, where the nationalist populist far-right ideology that continues today and the irregular migration movements that increased since 2011 are clashing and the risks it entails are extremely important. Because these decisions will be one of the cornerstones of a dynamic that will affect not only Europe but also the entire international arena. The fact that the members of the European Parliament elected from the European Union countries are currently surprisingly made up of delegates elected from far-right parties raises a worrying issue regarding whether this new migration pact has an impartial and humane policy. In addition, in the current conjuncture, while the United Kingdom (U.K.) is leaving the European Union (EU), Israel's genocide and war crimes against Palestine and

Lebanon, the uncertainty of the Ukraine-Russia War, the general elections in the United States (U.S.) and the dynamism of the BRICS structure continue, it is critical to foresee the problems that will arise with the implementation of this migration and asylum pact. In particular, the widespread anti-Muslim, anti-EU and anti-Semitism views among European society will be addressed with this new law and how it will affect foreign policy, and the establishment of future projections will also make a great contribution to Türkiye. This study is planned to evaluate the decisions of the new European Migration and Asylum Pact within the framework of human rights in the international arena. Today, while the fight against irregular migration and far-right populist actions can be carried out with a joint pact, it can be useful in terms of implementing collaborative and rapid applications in solving the problems; it can also contribute to the fair burden sharing and equality of immigration acceptance policy. However, the fact that the new migration and asylum pact decisions are formed by the delegates of nationalist ideological parties, which represent a large proportion in European society, constitutes an obstacle to the health of the pact. The main point of our study is that these decisions should be examined in detail and effectively and decisions should be made before the implementation phase of the decisions. As can be seen, the fight against irregular migration, which has a long history and the extreme right-wing populism it has brought about, are causing major crises in the global arena. In line with this, the European Community's efforts to establish a common platform on Migration and Asylum since 2020, aiming to produce solutions, have been finalized in 2024 and it has been decided to put it into practice in 2026. On the other hand, as a result of our study, we believe that this pact should be revised again before it is put into practice and that the 20% criterion in particular should be adjusted. Because, in line with this determination, the determination report we sent to the European Commission was examined by the commission, but it was stated that it could not be revised since they had entered the implementation decision stage. With this document in ANNEX-1, it has been stated that the European Pact for Migration and Asylum has been finally accepted and that it has been decided to put it into practice. However, the conclusion of our study is that the procedures to be carried out during the implementation phase may harm both the European countries and the transit and origin countries of the migrants. In fact, we believe that the lack of fair burden sharing, the use of force at the border, the unhealthiness of the detention and decision-waiting process, the 20% criterion being discriminatory, and the variability of the countries' burden of responsibility may lead to an

irreversible crisis or even disintegration of the European Union in the medium term. The success of the New Pact on Migration and Asylum needs to be built on innovative strategies for the use of artificial intelligence, automation and robotics in migration management. These technologies have the potential to create crisis scenarios and strengthen control mechanisms. Moreover, preparing for climate change-induced migration movements is critical for the viability of the agreement. On December 8, 2024, with the end of the Assad regime, the voluntary return of Syrians in Türkiye and Europe began. Especially from Türkiye, which has a large Syrian population, voluntary returns to Damascus and Aleppo have started. Not only Syrians from Türkiye, but also Syrians living under international protection in Europe have expressed that they are preparing for voluntary repatriation with the end of the Assad regime. This development points to a period in which Syria's reconstruction and reverse migration movements gain importance. Europe's declining population growth and migration policies have the potential to be further complicated by the agreement's "migrant intake" criteria. Given Türkiye's geopolitical importance, the implications of the agreement should be analyzed in detail. It is essential to organize an international workshop series and create a common global platform with the cooperation of migration receiving and sending countries.

## Giriş

Göç kavramı, olgusu itibariyle Hz. Adem ve Havva'nın cennetten yeryüzüne göç etmesine değin geriye giden çok eski bir sürecin ürünüdür. Bu köklü ürün, zamanla kavimlerin yaşam kültürü haline gelmesine, zorunlu olarak yer değiştirme hareketine katılmasına ve uygarlıklar geliştirmesine neden olan bir erke sahiptir. Bu erk ile uygarlıklar göçü bir araç haline getirerek savaş dinamiklerini oluşturmuş ve devlet yıkıp devlet kuran bir olgu haline dönüştürmüştür. Bu durum pek çok risk ve tehditleri de beraberinde getirerek uluslaşan uygarlıkların bu güce karşı savunma mekanizmaları kurmasına yol açmıştır. Bu mekanizmalar ise paralelinde milliyetçilik, radikalleşme, nazizm gibi ideolojik çatışmaları yaratmıştır. Göç olgusunun düzensiz ve kontrolsüz uygulanışı sonucu bilinçsiz yaratılan bu radikal sistem ile uluslararası alanda etkin bir sorunsal olarak yerini almıştır. Göç ve iltica olgusunun bu gelişimi çerçevesinde düzensiz göç ile mücadele etmek isteyen toplumların ortak bir eylem planında hareket etmesi I. Dünya Savaşı sonrası oluşabilmiştir. Öyle ki I. Dünya Savaşı'nın küresel bir alanı kapsıyor olması gerek askeri ve bürokratik gerekse değişen toprak sahipleri ve yasal anlaşmalarla toplu insan göçlerine ve zorunlu yer değiştirme hareketlerine maruz bırakmıştır. Göç etmek isteyen ve göçe zorlanan kişiler olmak üzere düzenli ve düzensiz göç çerçevesi bu savaş sonrası makası açmış, düzensiz göç eden kişi sayısı düzenli göç eden kişi sayısından kat kat fazla olmuştur. Bunun esas sebebi ise can güvenliğinin tehdit edilmesi olmuştur. Sanayi Devrimi sonrası endüstrileşen Avrupa'ya yapılan göç türleri, yerinden edilen kişilerin can güvenliği tehdidinden korunma ve yeni bir yaşam kurabilme motivasyonu ile çeşitlenmiştir. Buna karşın II. Dünya Savaşına giren Avrupa ülkeleri, halihazırda savaşın getirdiği siyasi ve ekonomik zorlukların, yeni bir göç kapasitesini kaldıracabilecek kadar güçlü olmadığını dile getirerek göç ile mücadele edemeyeceğini; yalnızca göçü engelleyebileceğini açıklamıştır. Bu durum kontrolsüz yapılan düzensiz göçlerin dağınıklığı ve toplum içindeki göç karşıtlığını artırarak toplumsal sorunların başına getirmiştir.

Avrupa'da artan göç karşıtlığı, dönemin güçlü simgesi Adolf Hitler ve Benito Mussolini'nin popülist sağcı radikal söylemleri ve eylemleriyle güç kazanmış ve olguya başka bir boyut getirmiştir. Avrupa ülkelerinde göç ve iltica konusu artık kitlesel bir görüşten öte güçlü bir ideoloji haline gelmiştir. Bu güçlü ideolojinin arkasında ise büyük bir halk iradesi oluşmuş ve seçmen kitlesi yüksek partilerin ortaya çıktığı sürece evrilmiştir. Tarihte "Totaliter Rejimler Dönemi" olarak belirtilen süreç içinde Hitler ve Mussolini'nin hızla artan seçmen kitlesinin etkisiyle daha

da saldırganlaştığı ve Holokost için kendilerince bir dayanak oluşturduğu izlenimi ile göç karşıtlığının en uç noktası olan safkan olma ideolojisine geçmişlerdir. Kendilerinden olmayan kişilerin yaşama hakkı olmadığını savunan bu ideoloji, Hitler ve Mussolini'nin ölümünden sonra da yok olmamış; ivmesi düşse de devam etmiştir. Günümüz Avrupa'sında devam eden milliyetçi popülist aşırı sağ ideolojinin ve 2011 yılı itibariyle artışa geçen düzensiz göç hareketlerinin çarpıştığı Avrupa kıtasında göç konusu rutin gündem maddesi haline gelmiştir. Dolayısıyla AB tarafından 2024 yılında kabul edilen "Yeni Göç ve İltica Paktı'nın göç yönetimi ilgili problemlerin çözümüne yönelik aldığı kararların yeterliliği ve içerdiği riskler son derece önemli arz etmektedir. Zira bu kararlar yalnızca Avrupa'yı değil; aynı zamanda tüm uluslararası alanı etkileyecek bir dinamığın temel taşlarından biri olacaktır.

Günümüzde Avrupa Birliği ülkelerinden seçilen Avrupa Parlamentosu üyelerinin şaşırtıcı bir şekilde aşırı sağcı partilerden seçilen delegelerden oluşması; bu yeni göç paktının tarafsız ve insancıl bir politikaya sahip olup olmadığı hususunda kaygı verici bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Buna ek olarak mevcut konjonktürde İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılması, İsrail'in Filistin ve Lübnan'a yönelik soykırımı ve işlediği savaş suçları, Ukrayna-Rusya Savaşı'nın belirsizliği, Amerika Birleşik Devletleri yeni başkanlık kabinesi, BRICS yapılanmasının dinamizmi ve Beşar Esad'ın devrilmesi sonrası Suriye'nin özgürleşme süreci devam ederken; bu göç ve iltica paktının uygulanması ile oluşacak sorunların öngörülmesi kritiktir. Özellikle Avrupa toplumu arasında yaygın olan göç ve Müslüman karşıtlığı (İslamofobi), Avrupa Birliği karşıtlığı ve antisemitizm görüşleri bu yeni yasa ile nasıl karşılık bulacağı ve dış politikayı ne şekilde etkileyeceğinin incelenmesi gelecek projeksiyonların kurulması Türkiye'nin göç politikalarına da büyük katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada Yeni Göç ve İltica Paktı'nın kararlarının uluslararası alanda insan hakları çerçevesinde değerlendirilmesi yapılmıştır. Günümüzde düzensiz göç ve aşırı sağcı popülist eylemlerle mücadelenin ortak bir pakt ile yapılması sorunların çözümünde işbirlikçi ve hızlı uygulamaların gerçekleştirilmesi konusunda faydalı olabilmekle birlikte; adil yük paylaşımı ve göç kabul etme politikasının eşitliği açısından da katkı sağlayabilecektir. Ancak Yeni Göç ve İltica Paktı kararlarının Avrupa toplumunun içinde büyük bir oranı ifade eden milliyetçi ideolojik parti delegelerinden oluşturulması, paktın sağlıklı olduğu yönünde bir engel teşkil etmektedir. Çalışmamızın temel noktası bu kararların detaylı ve etkili bir şekilde incelenmesi gerektiği, kararların uygulanma aşamasına geçmeden karar verici mekanizmalara rapor sunulması gerektiği

yönündedir. Çalışmanın özel yönü Yeni Göç ve İltica Pakti kararlarının uluslararası düzlemdeki etkilerine yönelik gelecek projeksiyonları sunmak ve tespit ve önerilerde bulunmaktır. Çalışmamız öncelikle Avrupa'nın göç ve iltica ile mücadelesindeki çalışmalarına yönelik genel açıklamalar bölümüyle başlayacak olup; bu ilişki temelinde popülist sağ ve radikalizm ideolojisini savunan kitlelerin Avrupa toplumlarına yönelik etkisi tartışılmıştır. Sonuç bölümünde ise Avrupa Birliği tarafından 2024 yılında kabul edilen Yeni Göç ve İltica Pakti incelenerek ve gelecek projeksiyonlar ile ilgili tespit ve öneriler sunulacaktır. Bu doğrultuda araştırmamız ortak Avrupa dilinde yeni bir göç yasasının uluslararası alanı nasıl etkileyebileceğine yönelik nitelikli bir kaynak olması ve ilgili literatüre teorik katkı sağlama amacı taşımaktadır.

### **Avrupa Tarihinde Göç ve İltica ile Mücadele**

Uluslararası ilişkilerin mühim unsurlarından biri olan göç ve iltica olgusu, toplumların hukuki temelde 1200'lü yıllarda ortak çözüm üretme amacıyla anlaşma yapmasına kadar uzanmaktadır. İnsanların bir arada ortak yaşam kültürü oluşturmaları, şiddet ve zulüm gibi durumlardan yola çıkarak yer değiştirme hareketine katılmaları göçün uluslararası bir alana taşınmasını gerektirmiştir (Chabal, 2023). Bilhassa II. Dünya Savaşı ile ortaya çıkan büyük çaplı insan hakları ihlalleri ile dünyanın birçok yerinde meydana gelen kitlesel nüfus hareketleri, göç hukukunu uluslararası ilişkilerin en ciddi konulardan biri haline getirmiştir. I. ve II. Dünya Savaşı ile artan kitlesel göçler genellikle farklı coğrafya ve kültürden insanın zorunlu nedenlerle kitlesel hareket ederek uluslararası alanda kimliği belirsiz bir fenomeni oluşturmaktadır. Bununla birlikte Taşkın (2023)'a göre her ne kadar göç konusu yeni bir konu olarak düşünülse de yüzyıllar boyunca tüm insanlığın "ortak sorunu" olmuştur. Ağırlıklı olarak savaş, kriz ve işkence gibi can güvenliği tehdit eden olaylardan kaçmak; sağlık hizmetlerine ve istihdama erişme isteğinden, kültürel ve dini ayrıştırmaya maruz kalmadan yaşama isteğinden, düşünce özgürlüğü kısıtlamalarından ve siyasi tehdit ve baskılardan kaçma gibi nedenlerden dolayı tarihin pek çok döneminde bireysel veya kitlesel şekillerde göç hareketliliği gerçekleştirilmiştir (Develi, 2017).

Uluslararası göç tarihinde ilk akla gelen kitlesel düzensiz göç "Kavimler Göçü" olmaktadır. Çok büyük bir alana nüfuz eden bu akışkan göç akını, Asya-Avrupa-Afrika kıtalarını bir domino etkisi ile şekillendirmiştir. Bu şekillendirme süreci, pek çok toplum ve uygarlığın sonunu getirmekle birlikte köklü değişimlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Coğrafyanın ve toplumun demografisini değiştirebilecek güce sahip olduğu görülen



bu hadiseler, devletlerin göç ve iltica ile mücadele etmesinin gerekliliğini göstermiştir. Öyle ki Romalılar tarafından yazılan “ius gentium” dan çevrilen bir terim olan “ulusların hukuku” günümüzdeki adıyla “devletler hukuku” Roma dönemindeki göçlerin yarattığı tehdide çözüm aramış olup zamanla daha büyük bir alanda karşılık bularak uluslararası göç hukukunun doğmasında büyük rol oynamıştır. Bu doğrultuda bir diğer önemli rol ise Rönesans ve Fransız Devrimi ile birlikte göç ilkelerinin oluşmasına katkı sağlamasıdır (Seçkin, 2021, s. 62).

Rönesans, 15. yüzyıl İtalya'sında toplumun “yeniden doğuş” ve “aydınlanma dönemi” olarak adlandırdığı ulus-devlet fikrinin öne çıktığı bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç özellikle aydınlanma bilincinin etkisiyle göçmen veya yerli vatandaşlar dahil herkesi kapsayan “kimlik arayışlarının” çözüme kavuşmasına da etki etmiştir. Zira Rönesans dönemi, Romalıların “ius gentium” unun geliştirilmiş bir versiyonunu yaratmak için tüm toplumun özgür iradesine ve adalete dayandırılan bir fikir özgürlüğü ve hak arayışı temelindeki ideoloji minvalinde doğal hukuk alanını ortaya çıkarmıştır. Bu durum kişi hak ve özgürlükleri ile sözleşme kavramlarının önem kazanmasını sağlayarak yeni bir hukuki sistemin yaratılması gerekliliğini ortaya çıkararak uluslararası hukukunun temel metinlerinin hazırlanmasına katkı sağlamıştır (Evgin, 2010). Rönesans etkisiyle kuvvetlenen Fransız Devrimi ise, 1787 ile 1799 arasında Fransa'yı önemli ölçüde etkileyen devrimci bir hareketi ifade etmektedir. Fransız Devrimi'nin en önemli nedeni olan barış, özgürlük, eşitlik gibi kavramlar yalnızca Fransa'yı değil aynı zamanda başta Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünyayı etkilemiş gerek toplumsal gerek hukuki yapısını önemli ölçüde değiştirmiştir (Blackman, 2019). Bu değişimler göç ve iltica olgusunun karakterini ve göç kabulü ile sınır dışı etme politikalarını da etkilemiştir. Uluslararası göç hareketleri, *zorunlu ve gönüllü göçler* olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Bu doğrultuda zorunlu ve gönüllü göçler, kişi ve grupların göç motivasyonları açısından oldukça belirleyici olması nedeniyle Dünya göç tarihi boyunca gerçekleşen kitlesel göçlerin ağırlıklı olarak temel zorunluluklardan kaynaklandığı ortaya çıkarmaktadır. Zira zorunlu göçler, kişilerin yaşam savaşı vermesi durumu ile savaş, çatışma, doğal afetler, işkence, baskı ve korku, bulaşıcı salgın hastalıklar ve diğer iktisadi nedenlerle gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu durum göç eden kişilerin zorunlu göçler kapsamında değerlendirildiğini ve kitlesel olarak yapıldığını göstermektedir (İrdem vd., 2018).

Zorunlu göçlerin yönetilmesi ve insan haklarının uygulanması minvalinde hazırlanan önemli bir belge olan *Magna Carta Libertatum* (Büyük Özgürlükler

*Sözleşmesi*) 1215 tarihi itibarıyla insan hak ve temel özgürlükleri konusundaki ilk uluslararası belge olarak kabul edilmektedir. Magna Carta, içeriğinde altmış üç maddeden oluşan ilkelerle soyluların ve kralın otoritesini sınırlandırmak ve halkın doğal haklarını daha fazla garantiye almak amacıyla başlattıkları bir mücadelenin sonucu ürünü olmaktadır. Ayrıca sözleşmede İngiltere Kralı John'un hukukun ilkelerine göre karar alması, şahsi ve keyfi davranışlardan çekinmesi, halkın hak ve özgürlüklerinin korunması şeklindeki başlıca konularda ilkeler bulundurması nedeni ile ilk anayasal belge olarak gösterilmektedir (Koç, 2019). Bir diğer anayasal belge olan 1776 *Virginia Haklar Bildirgesi*, liberal dünya görüşüne dayanarak "bireyci, negatif, soyut bir özgürlük" anlayışını ifade eden ilk belge olma özelliğini taşımaktadır. Bildiride "Tüm insanlar doğuştan eşit derecede özgür ve bağımsızdırlar. Doğar doğmaz edindikleri belli bazı haklar vardır. Siyasi bir topluluk kurdukları zaman, hiçbir anlaşmayla gelecek şakları bu haklardan vazgeçmeleri için zorlayamazlar" tanımı tüm insanlığı kapsamaktadır (Virginia Haklar Bildirgesi, 1776). Bu durum insan hakları düşüncesinin 1789 Fransız Devrimi'nin ortaya çıkması ve İnsan Hakları Beyannamesinin yayımlanması ile doğal hukukun bir unsuru haline gelmiştir. Böylece insan hak ve özgürlüklerinin Aydınlanma Dönemini etkisiyle hızlı bir gelişim gösterdiği ortaya çıkmaktadır (Müller, 196915).

Barnett (2019)'a göre; insan hakları ve göçmenleri savunma fikri ile tarihi bir öneme sahip olan Amerikalı politikacı yazar George Mason, 1776 tarihinde Virginia Haklar Bildirgesinin başyazarı olmakla birlikte avukat kimliği ile göçmen olmanın insan hakları ile doğrudan ilişkili olduğunu savunmuştur. İnsan haklarının ve özgürlüklerinin hukuk ile teminat altına alınması gerektiğini metinlerde sıklıkla belirtmekle birlikte özellikle bildirgenin 1. maddesindeki ifade ile uluslararası hukuk sistemine önemli bir fikir aşılmasıdır. Bu ilgili madde şu şekildedir:

*"Tüm insanlar eşit derecede özgür ve bağımsız doğarlar. Bir toplum içine girdiklerinde hiçbir anlaşmayla yoksun bırakılamayacakları ve gelecek nesillerinin ellerinden alınamayacak mülk edinme ve mülke sahip olma, mutluluk ve güvenlik arama ve kazanma olanağı sayesinde edindikleri yaşam ve bağımsızlık hakkı gibi doğuştan gelen belli bazı hakları vardır".*

Söz konusu ifadeden anlaşılacağı üzere *Virginia Haklar Bildirgesi*, kendisinden sonraki hukuk metinleri için oldukça önemli bir dayanak oluşturmuştur. Günümüzde bu maddeler ve ilgili kanunlar aracılığıyla hukuk sistemi bir piramit şeklinde gelişmektedir. Akabinde Fransız Devrimi'ni bu açıdan okuduğumuzda tarihte önemli toplumsal devrimlerden biri

olmakla birlikte; Fransız Devrimi ile küresel alanda pek çok sonuçlara neden olmuş bir hareket olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin kölelik sisteminin karşıtı olarak özgürlük ve haklara erişim kavramları Fransız Devriminden sonra “özgürlük, eşitlik, milliyetçilik” gibi kavramları da küresel alanda yayılmasına olanak sağlamıştır (Hobsbawm, 2012, s. 13).

*Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi* akabinde Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin (İHEB) ilan edilmesi ile uluslararası hukuka giriş yapılmıştır. İHEB'nin bu bağlamda en temel özelliği “klasik hak ve özgürlüklerle sosyal ve ekonomik hak ve özgürlüklerin bir sentezini” sağlayarak; BM İnsan Hakları Komisyonu'nun hazırladığı en önemli bildirme olmuştur. Bildirge, BM tarafından 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilmiş olup; bildirgeyi imzalayan taraf devletlere hiçbir hukuki yükümlülük yüklememektedir. Hukuki hiçbir bağlayıcılığı olmasa bile uluslararası alanda gerek siyasi gerek hukuki konularda çok ciddi önem taşımaktadır (Sağlam, 2019).

1948 tarihli İHEB, uluslararası hukuk alanında emsal teşkil etme niteliği ile birlikte BM'nin de temel kurucu belgesi olmaktadır. Günümüzde uluslararası hukuk sisteminin ise esas dayanağı sayılan bu beyanname, II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan mühim insan hakları ihlallerine karşın BM'nin kurulmasına değin pek az gelişmeye şahit olmuştur. Ardından kabul edilen 1919 tarihli Milletler Cemiyeti Antlaşması'nda dahi insan hak ve özgürlükleri konusunda gerçekçi bir düzenleme bulunmamaktadır. Keza I. ve II. Dünya Savaşları nedeniyle pek çok uyruktan milyonlarca hayatını kaybetmiş ve soykırım, işkence gibi hak ihlallerine uğrayarak zorunlu göç ettirilmiştir. Bu durum “insan olma ve yaşama hakkı” konusunun önemini uluslararası sahneye taşımış çıkarmış ve bu sayede 10 Aralık 1948 tarihli İHEB kabul edilmiştir (Akande, 2023). İHEB'nin göç ve iltica konusundaki en önemli açık maddesi ise 14. Maddede şu şekilde belirtilmiştir (United Nations, 1948).

*“Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır. Gerçekten siyasal nitelik taşımayan suçlardan veya Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine aykırı eylemlerden doğan kovuşturma durumunda bu haktan yararlanılamaz”.*

Beyanname, her ne kadar faydalı ve etkin bir ifade içerse de uluslararası hukuk kapsamındaki bir antlaşma olma özelliği bulunmadığı için devletler açısından bağlayıcı olmamaktadır. Ancak yol gösterici niteliği ile benzer uluslararası sözleşmelere, politikalara, iç mevzuatlara ilham kaynağı olmuş, günümüz hukuk dünyasını şekillendirmiştir (Atıcı,

2014). Bilindiği üzere I. ve II. Dünya Savaşı 7 kıtadan büyük ve küçük devletlerin bir şekilde dahil olduğu savaşlar, çatışmalar ve krizlere yol açmış; bunun neticesinde dünyanın hemen her bölgesinden kitlesel göçler gerçeklemiştir. Bu hareketlilik döneminde göç ve iltica problematiği ise devletleri sosyolojik ve ekonomik konularda zorlamış ve sığınmacıların hak ve özgürlükler alanında da uluslararası alanda bağlayıcı nitelikte bir nihai çözüm bulmaya teşvik etmiştir (Bessel, 2017).

Göç ve iltica ile ilgili sorunlara çözüm bulma arayışı “1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme (Cenevre Sözleşmesi)’nin hazırlanmasını sağlamış olup; sığınmacılara ve mültecilere dair hazırlanan en temel hukuki düzenleme olmaktadır. Fakat zaman içinde eksik ve yetersiz taraflarının tamamlanması ve olası krizlerine daha sağlıklı cevap verebilmesi için 1967 *New York Protokolü* kabul edilmiştir. Bu sözleşmeler, göç ve iltica alanındaki ilk uluslararası koruma statülerini tanımlayarak, taraf devletlerin sorumluluk ve yaptırımlarını tanımlarını açık bir şekilde açıklamıştır (Aktel ve Kaygısız, 2018, s. 582).

*1951 Cenevre Sözleşmesi* göç yönetimi ile ilgili taraf devletlerin uyması gereken 4 temel ilke belirlemiştir. Bunlar sırasıyla; “kalıcı çözüm üretme ilkesi, sınır dışı etmeme ilkesi, ayırım gözetmeme ilkesi ve son olarak geri göndermeme ilkesi” olmaktadır. Kalıcı çözüm üretme ilkesi, kişilerin ulusal koruma altına girmesi ve uluslararası bir yasal dayanak ile durumlarının kalıcı hale getirilmesini ifade etmektedir. Sınır dışı etmeme ilkesi; uluslararası koruma statüsü kazanmış kişilerin makul gerekçelere dayanmadan keyfi yaptırımlarla sınır dışı edilmesinin engellenmesini ve bunu yaparken ayırım gözetmeme ilkesi ile “ırk, din, dil, uyruk vs.” gözetmeksizin eşit muamele yapılmasını gerektiğini ve son olarak geri göndermeme ilkesi” kişilerin herhangi bir tehlike hali olan kaynak ülkelere geri gönderilmemelerini tanımlamıştır (Barkın, 2014, ss. 347-348).

Mültecilerin temel yaşam hak ve özgürlüklerine yönelik *1951 Cenevre Sözleşmesi* önemli bir karar vererek, mültecinin ciddi tehditlerle yüz yüze geldiği ülkeye yeniden geri gönderilmemesi ilkesini tanımlamıştır. Bu nedenle sözleşme, mültecilerin güvenli, onurlu ve özgür bir hayat yaşayabilmeleri için zorla yerinden edilmiş olmalarına ek olarak iskân, çalışma, sağlık ve eğitim hakkı dahil tüm mültecilere dair temel asgari koşulları belirtmektedir. Buna ek olarak bir mültecinin hedef ülkelere gerekli yükümlülüklerini belirleyerek mülteci statüsü alma hakkı olmayan kişilere göre de standartlar ve koşullar ölçüsünde gruplandırmıştır. Bu sayede, bu sözleşmelerden birine veya ikisine de taraf olan devletlerin hukuki yükümlülüklerini de detaylı bir şekilde açıklamıştır (UNCHR,

2022). Özetle göç eden kişinin 'insan olma hakkı'ndan doğan hakları için oluşturulan insanlığa karşı suçlar kavramı ortaya çıkmış, kitlesel göç ve beraberindeki insan hakları ihlalleri ile uluslararası ilişkilerin ortak sorununa yönelik güçlü bir argüman olmuştur. İnsanlığa karşı suçlar ile birlikte ortak çözüm üretme motivasyonunu sağlamış; hukuk dışı eylemler ve ihlallerinden ötürü cezalandırıcı ve engelleyici hükümlerin oluşturulmasına dayanak olmuştur (Roberge, 1951). Bu durum düzensiz göçlerin ve göç rotalarının güzergahı ile hedef kaynak ülkeler arasındaki ilişkilerin dinamiğini ölçüsünde geliştirmiştir. Dolayısıyla göç rotaları ve hukuka ve suçlara etkisi analizini yapmayı gerektirmektedir (Andrew, 2003).

### **Avrupa'nın Göç ve İltica Hukuku ve Sığınma Politikaları**

Uluslararası hukuk kurallarının oluşumunda hem antlaşmalar hem de örf ve âdet kuralları yoluyla devletlerin rızasının önemli bir rol oynadığı düşünüldüğünde, bu kuralların en önemli özelliğinin normların kökenleri olduğu görülmektedir. Uluslararası hukuk sistemi kendi norm kaynaklarına sahip olduğu ve geçerliliğini kendisi dışındaki normlardan alamadığı için özerk ve temel bir hukuk sistemi olarak nitelendirilir (Dominice,1980, s. 85). Uluslararası toplumun devletlerin egemen eşitliği ilkesine dayalı olarak oluşturduğu uluslararası hukuk sisteminin elbette özel kimlikleri ve kriterleri bulunmaktadır. Birincisi, uluslararası hukukun kaynakları arasında bir hiyerarşi yoktur. Başka bir deyişle, bir sözleşme normal bir kuraldan daha iyi olabilir ve bunun tersi de geçerlidir. Bu hiyerarşi eksikliği, tüm uluslararası normların nihai olarak devletlerin iradesine dayanmasından kaynaklanmaktadır. Fakat, uluslararası emredici norm ve ilkelerin pozitif hukukta zamanla yer almaya başlaması ile birlikte birçok yazar hiyerarşi başlangıcının da başladığı fikrini dile getirmiştir (Combacau,1986, s. 9).

Uluslararası hukukun bu kuralların ihlallerini cezalandırmak için genel bir mekanizması veya bağlayıcı bir yasal sistemi bulunmamaktadır. Başka bir deyişle, bazı istisnalar dışında, uluslararası hukukun, devletleri uyuşmazlıkların çözümünü için mahkemeye gitmeye zorlama gücü yoktur. Bu durum hukukun üstünlüğünün objektif olarak tanımlanmasını zorlaştırmakta ve her ülke bir kuralın geçerliliğini veya bir olgunun haklılığını çoğu kez sübjektif olarak değerlendirmektedir. Çünkü bu fikir uluslararası hukuk sisteminin büyük ölçüde öznel olduğu anlamına gelmektedir (Göçer, 2002, s. 12). Bu doğrultuda mültecilerin korunmasına ilişkin çerçeve hukukun çerçevesi şu alanlarda incelenmektedir; uluslararası insan hak ve özgürlükleri hukuku ve mülteci hukuku

ile uluslararası insancıl hukuk ve ceza hukuku olmaktadır. Buna ek olarak uluslararası hukukun kaynakları olan; uluslararası sözleşmeler (antlaşmalar), uluslararası gelenek hukuku, hukukun genel ilkeleri, mahkeme içtihatları ve öğreti, uluslararası sözleşmeler (antlaşmalar) ve uluslararası gelenek hukuku mültecilerin korunması açısından oldukça önemlidir (BMMYK, 214). Uluslararası sözleşmeler (antlaşmalar) ise iki ülke arasında yapılırsa; ikili, birden fazla ülke arasında yapılırsa; çok taraflı olarak anılmaktadırlar. Uluslararası gelenek hukuku ise ilgili olduğu konuda bir antlaşma ya da diğer bir hukuki yükümlülük bulunmayan fakat taraf devletlerin bağlayıcı kabul ettikleri hukuk kurallarından oluşan uluslararası hukukun bir unsuru olmaktadır. (Uzun, 2019, s. 4). Küresel alanda her devletin kendi ulusal mevzuatı ve siyasi sistemi olsa da toplumun düzeni için temel insan hakları, evrensel olarak tüm insanları aynı ortak paydaya dahil eden hakları ifade etmektedir.

Clapham (2007)'e göre, insan haklarının özellikleri şu şekildedir:

- İnsanın doğuştan kaynaklanan haklardır.
- Küresel olarak bölge sınırı olmaksızın herkes için geçerli haklardır.
- Doğuştan kazanılan hakları sağlamaya ve korumaya yöneliktir.
- İlgili otorite, ilgili mevzuatlar ile uygulanmasını sağlar.
- Haklar, kişi ve kurumun şahsi ve keyfi kararları ile kısıtlandırılmaz.
- Dokunulamaz, vazgeçilemez ve devredilemez olan ilgili tüm hakları tanımlamaktadır.

İnsan haklarının net bir şekilde tanımlanmasına karşın sürekli olarak ihlâl edilmesinin insanın yaşam hakkının asgarî şartlara kavuşmasının engellenmesi problemini ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla insan haklarına saygı duyarak bu hakları gözeten ulus devletlerin çözümcül ortak kararı, devletlerin uluslararası anlaşmaların bağlayıcılığı vasıtasıyla hak sağlama süreci olduğu kabul edilmiştir (Eckart, 2012). Bu minvalde uluslararası koruma, ulusal korumayı tamamlayıcı ve ikincil nitelikte sayılan ve insanların bu uluslararası korumadan faydalanması için ulusal hukukun iç hukuk yöntemlerini kullanmaları ve tüketmelerini ifade etmektedir. Bu durum, BM, *Avrupa Toplulukları (AT)*, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AHİS)* ve diğer uluslararası mekanizmalarca hazırlanan uluslararası sözleşmelerde yer almaktadır. İnsan haklarının hem ulusal hem de uluslararası düzeyde korunması, insan haklarına yönelik hazırlanan temel metinlerle güvence altına alınmasını ve bunu

sağlamasını sağlamak için ilgili kurumların kurulmasını gerektirmektedir (Çelebi, 2012).

### Avrupa'da Yeni Göç ve İltica Paktı

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) (2009)'a göre "koruma" kavramı Şu şekilde ifade edilmiştir:

*"Koruma kavramı, birey haklarının ilgili hukuk dallarının (yani insan hakları hukuku, uluslararası insancıl hukuk ve mülteci hukuku) ruhu ve lafzına uygun olarak tamamen gözetilmesini sağlamayı amaçlayan tüm aktiviteleri kapsayan"*

İnsan hakları kuruluşları ve insani organizasyonlar insancıl koruma faaliyetlerini "ırk, tabiiyet, etnik köken, dil veya cinsiyete bağlı olmadan" tarafsız bir şekilde yürütmekle yükümlüdür. Bilhassa koruma kavramı "uluslararası teamül hukukunun uygulanmasına ilişkin uluslararası hukuki belgeler ya da organizasyonun faaliyetlerinden kaynaklanan yetkiye uygun olarak bir organizasyonun bir Őahsa veya bir gruba sağlanması" çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda uluslararası hukukun göç ve iltica ile ilgili koruma statüsünün verilmesi için 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (Cenevre Sözleşmesi), 1949 Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokolleri, 1967 New York Protokolü, Uluslararası Kızıl Haç Komitesi, Uluslararası Göç Örgütü'nün fiili (de facto) koruması ve Uluslararası Çalışma Örgütü'ne Dair Sözleşmelerin değerlendirilmesi esas alınmaktadır. Zira insan hak ve özgürlüklerinin korunmasına ve uluslararası koruma sağlanmasına dair tüm ilgili hukuki belgelerde tanımlanan hakların gözetilmesi bu doğrultuda sağlanmaktadır (UNHCR, 2022).

Günümüzde, her devletin kendi oluşturduğu ulusal mevzuatlar olsa da temel insan hakları ve özgürlüklerinin korunması konusunda diğer ulus devletlerle ortak paydada birleŐtiklerini belirtmek elzemdir. Ulusal koruma (national protection) kavramı aracılığıyla insani korumaya ihtiyacı olan bir yabancı için başvuru yaptığı devlet tarafından sağlanan statüler aynı zamanda hak ve yükümlülüklerin de yer aldığı koruma olarak belirtilmektedir. Böylece ulusal koruma aslında uluslararası korumanın, ulusal hukuklar içindeki bir yansımasını oluşturmaktadır. Bunun nedeni ise uluslararası koruma kavramının, 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 New York Protokolü'ne taraf olan devletlerin ilgili düzenlemeleri iç hukuklarına yansıtması sonucunda ilgili devletler çerçevesinde verilen ulusal koruma olarak ilke kazanabileceğini göstermektedir. Buna ek olarak devletlerin kendi vatandaşlarına sağladıkları korumayı ve gözetlemeyi asli koruma ve aksi taktirde kullanılan koruma biçimi

olarak ise uluslararası koruma olarak ifade edilmektedir (Reyhani,2021). “Bölgesel koruma” ise sığınma ve mültecilerin korunması konusunda asgari ölçütlerin belirlenmesine yönelik gereksinim nedeniyle 1999 yılında *Avrupa Birliği Ortak Sığınma Sistemi (Common European Asylum System – CEAS)* kurulması ile gelişmiştir (European Commission, 2016).

Küresel alanda bölgesel korumaya yönelik yalnızca AB ve Afrika Birliği bölgeleri -bölgesel anlamda- bağlayıcı yönetmeliklere yer vermektedir. Bununla birlikte bölgesel koruma, sığınma konusunda uluslararası korumanın kapsayıcı ve tamamlayıcısı olarak tarafların sorumluluk paylaşımı yapabilmesi için devletlerin ulusal hukuk ilkelerini etkileme ve geliştirme özelliğine de sahip olmaktadır. Bunun nedeni sığınma arayan kişilere sağlanan koruma standartlarının bir devletten diğer devlete geçiş yapmak isteyen yabancıların göç hareketliliğinin azaltılmasını da amaçlamaktadır (Fundamentals Rights Agency, 2018). Fakat ülkelerin düzensiz göç sırasında gerçekleştirdiği geri itme yöntemlerinden en kötüsü olan kuvvet kullanımı, esasen uluslararası ilişkiler sistemine de büyük zarar veren ve son aşamada tercih edilmesi gereken yöntem olması gerekliliği de AB ve BM gibi örgütlerin sorumluluk alması gereken bir konu olmaktadır (Orallı, 2014). Halihazırda kilit bir görevi olan Avrupa Birliği tarafından ortaya koyulan sığınma kriterleri her ne kadar çözüme odaklı olsa da evrensel olarak yaşanan göç hareketliliğinin ve bunun getirdiği sonuçlarının her devlet için farklı neticeleri olacağından her devlet kendine öz farklı politikalar geliştirmiştir. Ancak bu durumun ortak bir çözüm noktasına getirilmesi için zaman içerisinde ortak izlenecek karar ve politikalara yönelik bazı adımlar atılmıştır. Bunlar hem uluslararası anlaşmaları, yönetmelikleri ve politikaları belirlemiş olup; evrensel olarak göç olgusu ve içinde yer alan göç statüsündeki bireyler için de çeşitli düzenlemeleri beraberinde getirmiştir (Odman, 1995).

Göç mevzuatlarının, uluslararası göç politikalarının belirlenmesinde ve kurucu antlaşmaların evrensel niteliğe etki etmesinde büyük fayda sağlamasına karşın zaman içerisinde gerçekleşen yeni göç hareketliliği, globalleşen dünyanın yeni girişimleri sığınma mevzuatlarına ve politikalarına ilişkin politikaları da revize etme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği, bu durum karşısında 1990 yılında Dublin Tüzüğü (Dublin Konvansiyonu)’nu hazırlamış; mültecilerin hem sınır kontrolleri hem de sığınma sistemlerini geliştirmiştir. Dolayısıyla insan haklarına uygun ortak vsığınma sistemi oluşturulması ve asgari ölçütlerin belirlenmesi için 1999 yılında *Avrupa Birliği Ortak Sığınma Sistemi* kurulmuştur (Hakverir, 2019). Sığınma ve düzensiz göç ile mücadele ile ilgili etkin bir denetim mekanizması yaratamayan Avrupa ülkeleri, Avrupa Komisyonu tarafından



2020 yılında yeni bir Göç ve İltica Paktı hazırlanmasına karar verilmiştir. Gerek ulusal gerek uluslararası ilişkiler dinamiğinde karara bağlanan pakt ilkeleri Avrupa Parlamentosu seçimleri ile birlikte nihai kararını vererek paktı 14 Mayıs 2024 tarihinde kabul etmiştir. Paktın içeriğinde kapsamında, *Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Dış Sınırlarda Taranmasına İlişkin Tüzük teklifi*, *Sığınma Usul Tüzük Teklifi*, *Eurodac Tüzük değişiklik teklifi*, *Sığınma ve Göç Yönetimi Tüzük teklifi*; *Göç ve Sığınma Alanında Kriz ve Mücbir Sebep Durumlarıyla İlgili Tüzük teklifi* onaylanmıştır (CRD, 2024).

Yukarıda bahsettiğimiz CEAS kapsamında bulunan Yeni Göç ve İltica Paktı en başta “sınır usulleri” konusunda değişikliklere gitmiş ve uluslararası koruma başvurusu kabul edilmeyen kişilerin hızlı bir şekilde geri gönderilmesini içeren Sınır Geri Gönderme Usulleri Tüzüğü’nü ortak kararlar kabul etmiştir. Bu yeni sınır usulleri kararları ile beraber AB ülkelerine gelmek isteyen düzensiz veya pasaportsuz göçmenlere adli kontrol altındaki ön tarama süreci uygulanarak hızlı kimlik tespiti sağlayarak sığınma kabulü veya reddi değerlendirilmesini sağlayacağını düşündükleri bir sistem haline getirilmiştir (European Commission, 2023). Buna ek olarak Avrupa ülkelerinin eşit ve adil yük paylaşımının yapılması için eşit göç kabul etme ve geri göndermelerin düzenlenmesi, hangi ülkenin hangi sığınma başvurusundan sorumlu olacağını belirlenmesi ilgili paktın en önemli iki ilkesi olmaktadır. 2024 yılı itibarıyla kabul edilen Pakt’ın 2026 yılı ile uygulamaya konacağına yönelik açıklamalar bulunmaktadır. Yasal olarak uygulanışı için ise uluslararası alanda deklare edilecek bir ortak bir uygulama planının paylaşılması gerekmektedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı, 2024).

European Commission (2024)’e göre yeni göç ve sığınma politikasının dört temel ilkesi şu şekildedir:

#### *Dış Sınırların Güvenli Hale Getirilmesi*

Etkin tarama: AB’ye giriş şartlarını sağlamayanlar kayıt içine alınarak kimlik, güvenlik ve sağlık kontrolleri yapılacaktır.

Eurodac iltica ve göç veritabanı: Eurodac Yönetmeliği ile geniş çaplı büyük bir iltica ve göç veritabanı hazırlanarak, AB’ye giren ve çıkan herkesin kesin bir tanımla kaydının oluşması sağlanacaktır.

Sınır prosedürü ve geri dönüşler: Sığınma gerekliliği düşük olan, korunma için elzem nitelik taşımayan, sınır yetkilileri yanlış yönlendiren, aldatan veya geçiş için güvenlik riski oluşturan kişilere zorunlu sınır prosedürü uygulanacaktır. Ayrıca uluslararası korumaya uygun olmadığına karar

verilen kişiler “yeniden entegrasyon” uygulamasına sokularak geri gönderilmeleri yapılacaktır.

Kriz protokolleri ve araçsallaştırmaya karşı eylem: Bu ilke ile hızlı ve acil durumlar karşısında operasyonel destek, hibe ve fonlarla olağandışı kriz protokolleri sağlanacaktır.

#### *Hızlı ve Etkili Prosedürler*

Net sığınma kuralları: Sığınma Göç Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde sığınmacının uluslararası koruma için yaptığı başvurunun hangi AB ülkesi tarafından değerlendirileceğini belirlemektedir.

İnsanların haklarının garanti altına alınması: Kabul Koşulları Direktifinde yer alan ilkeler aracılığıyla, sığınmacılar için yeterli yaşam koşulları, güvenlik önlemleri ve entegrasyon süreçleri düzenlenmektedir.

Mülteci statüsü yeterlilikleri için AB standartları: Yeterlilik Yönetmeliği çerçevesinde, uluslararası koruma ve sığınmacı olma yönündeki ilkeleri etkinleştirerek yararlanıcıların hak ve yükümlülüklerini netleştirmektedir.

Kötüye kullanımların önlenmesi: Sığınma Prosedürü Yönetmeliği çerçevesinde, sığınmacılar ve uluslararası koruma başvurusu olan ve değerlendirilen kişiler için iş birliği yükümlülüklerini net ve açık bir ayrımla belirleyerek kurallara uyulmaması durumunda katlanacakları sorumluluk ve ceza sonuçları belirlemektedir.

#### *Etkili Dayanışma ve Sorumluluk Sistemi*

Kalıcı dayanışma çerçevesi: Bu çerçeve ile AB ülkeleri göç ve iltica konusunda ihtiyaç duydukları ortak işbirliği ve dayanışmayı sağlayarak, yer değiştirmeler, mali sorumlulukları, operasyonel eylemler, eylemsizlik veya kesintiler ile birlikte ‘sorumluluk dengelemeleri’nin ne şekilde nasıl yapılacağına karar vermektedirler.

Operasyonel ve mali destek: Bu kapsamda ilgili AB Ajanslarının ve diğer özel AB fonlarının AB ülkelerine desteklerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Sığınma başvuruları için sorumluluk konusunda daha net kurallar: AB ye giden bir sığınmacının sığınma başvurusunu değerlendirmekten sorumlu olacağı belirlenen kriterleri düzenlemektedir.

İkincil hareketleri önleme: Bu ilke ile AB ye sığınma başvurusu yapan kişinin ilk başvuru yaptığı yerde kalmalarının ve değerlendirme bitene kadar sadece orada kalmasının içeriğini belirlemektedir.

### *Göçün Uluslararası Ortaklıklara Dahil Edilmesi*

Düzensiz çıkışları önleme: Frontex ile güçlendirilmiş iş birliği aracılığıyla AB ülkelerindeki sınır yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

Göçmen kaçakçılığıyla mücadele: AB ülkeleri, BM ile birlikte eşgüdümlü olarak Kaçakçılıkla Mücadele Operasyonel Ortaklığı kuracaktır.

Geri kabul konusunda iş birliği: Düzenli ve yasal göç hareketlerinin artırılması ile geri gönderme ve geri kabul konusunda iş birliğini belirlemektedir.

Yasal yolların teşvik edilmesi: AB ortak kullanımı ile oluşturulan bir işe alım uygulaması olan Yetenek Havuzu ile AB çapında ilk sığınmacı işe alım platformu kurarken, AB dışındaki kişilerin AB'de çalışmasına, eğitim imkanına sahip olmasına olanak sağlamaktadır.

AB'nin bu Yeni Göç ve İltica Paktı, Avrupa Komisyonu'nda yer alan delegelerin ideolojik görüşlerinin ve ülke çıkarlarının da etkisiyle düzenlenmiş olması, tarafsızlık ilkesini düşündürmektedir. Zira 2020 yılından itibaren Avrupa'da hızla artan aşırı sağ gücün etkisi, Avrupa Parlamentosu'ndaki seçimlerde de kendini göstermiştir. Bu durum pakttın hangi çerçevede ve ne şekilde uygulanacağı konusunu yalnızca Avrupa Birliği ülkeleri için değil; tüm uluslararası alandaki bölge ülkelerini son derece olumsuz etkileyecektir. Durum minvalinde gelecek projeksiyonu geliştirmek için pakttın iç dinamiklerini incelemek önemlidir.

### **Avrupa'daki Aşırı Sağ Gücünün Yeni Göç ve İltica Paktı'na Yansıması**

Avrupa Parlamentosu'ndaki (AP) 6-9 Haziran 2024 seçimlerinin ardından popülist sağ partiler, parlamentoda geniş bir çoğunluğu sağlayarak liberalleri önemli ölçüde geride bıraktı. Bu ölçüt AB ülkelerinde aşırı sağ ideolojilere doğru bir eğilimin ortaya çıktığını da göstermektedir. Adolf Hitler'in Almanya'sı ve Benito Mussolini'nin İtalya'sı gibi tarihi emsallerden ilham alan bu ideolojiler hem Avrupa hem de tüm dünya için büyük tehdit oluşturmaktadır. Bu endişe verici eğilim genel olarak popülist söylemlerden beslenerek başta göç, İslamofobi ve terörizm üzerinde odaklanarak kamuoyu desteği kazandırılmaktadır. Avrupa'da popülist söylemleri en etkili kullananlardan biri olan Özgürlük Partisi'nden (PVV) Hollandalı aşırı sağcı Geert Wilders görülmektedir. Wilders'ın göç karşıtı ve İslamofobi konusundaki kararlı muhalefetiyle Avrupa Parlamentosu'nda aşırı sağ partilerin seçim başarısında önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Taşkın, 2024). Bu durum, Avrupa İttifakı'nın popülist sağcı söylemlerin etkisiyle güçlendiğini ifade etmek için yanlış

olmayacaktır. Nazizm geçmişi düşünülürken Avrupa'nın şekil değiştiren liberal bir versiyonla dönüşüm geçirdiği olasılık dahilindedir. Bu dönüşümü daha iyi anlamak için AP Seçim sonuçlarına baktığımızda AB ülkelerinde radikalleşme ve milliyetçi görüşlere tutunma eğiliminin hızlandığını rahatlıkla söyleyebiliriz (Kaltwasser vd., 2024). Özellikle 2020 yılında sunulan ve 2024 yılında ortak bir kararla kabul edilen «Yeni Göç ve İltica Paktı» da Avrupa ülkelerinin birleşmeye çalıştığını gösteren bir argümandır. Paktın her ne kadar modern yöntemlerle düzensiz göçle mücadele etmeyi amaçlayan kriterleri olsa da pek çok konuda antidemokratik ihlallere neden olabileceği öngörülmektedir (Riehle, 2024).

CRD (2024)'e göre; AB'nin Yeni Göç ve İltica Paktı esasen Avrupa'ya iltica hakkını tamamen ortadan kaldırmaktadır. AB'nin pakt'ın ilkelerinin uygulanmaya başlanması ile göç yönetiminin daha da problemli hale gelerek savaş ve zulümden kaçan sığınmacıların uluslararası koruma hakkını aramasını ve almasını engellenecek bir sisteme geçileceğini dile getirmektedir. Zira ilgili Pakt'ın hazırlanma sürecinde sağ ideolojiye sahip AP'ye yer alan milletvekillerin etkili olduğu belirtilmektedir. Sağcı milletvekilleri AB'nin sığınmacı krizini etkili bir şekilde yönetemediği ve bu nedenle AB'nin parçalanacağı konusundaki görüşlerini kamuoyu ile paylaşması ortaya çıkan ile göç karşıtı eylemler Pakt'ın hazırlanma süreci hızlanmıştır. Bu süreç nihai olarak yeni ve ortak paylaşımlı bir Avrupa göç platformu kurulması fikrinin açıklanması ile hem toplumsal tansiyon düşürülmüş hem de AP fonuna ihtiyacı olan Avrupa ülkelerine sığınmacı kapasitesi açması için oluşturulan bir sistem haline dönüştürülmesi sağlanmıştır (Conte ve Yavcan, 2024).

Brady (2024)'e göre ise; Göç paktının prosedürleri sığınmacının başvuru yaptığı AB ülkesine veya sığınmacıyı talep eden AB ülkesine sorumluluğu çerçevesinde finansal ve operasyonel destek sağlanacaktır. Ayrıca özellikle aşırı sağın güçlü olduğu AB ülkeleri için sığınmaya giriş izni yok uyarısı verilerek sığınmalar engellenerek başvuru sahibinin 12 haftalık bir süre için olası gözaltına alınarak kaçmasını önleyecek bir prosedür uygulanacaktır. Prosedür her ne kadar ülkelerin gönüllülüğüne dayansa da sığınmacı için kimlik tarama süreci hem demokratik hem de etik ihlaller içermektedir. Örneğin başvuru yapan sığınmacının sistem tarafından «Düşük tanınma oranı» olarak tanımlanan koşul için ölçü %20 olduğu için Suriyeli ve Afgan sığınmacılarının kabul edilme şansı yüksekken; Filistinli veya Somalili bir kişinin şansı oldukça düşük olacaktır. Bu analiz doğrultusunda günümüzdeki jeopolitik ve güvenlik sorunlarını analiz ettiğimizde ortaya çıkan haritada bu paktın uygulanışı

son derece riskli görünmektedir.

Bilindiği üzere günümüzde devam eden Suriye Krizinin bölgesel dinamiği, Libya, Yemen ve Somali gibi ülkelerin devam eden güvenlik sorunları, Rusya- Ukrayna Savaşı'nın belirsizliği, İsrail'in Filistin ve Lübnan'da yapmış olduğu soykırım süreci zorunlu ve düzensiz göç hareketlerine neden olmaktadır. Bu krizlerin mevcut etkileri ise gerek bölgesel gerek küresel alanda büyük etkilere sebep olmakla birlikte; savaşın uzaması halinde bu etkinin ikiye katlanacağı açıktır. Zorunlu göç eden bu bölge insanların göç rotalarının Avrupa'ya çevirmesi beklenen bir gerçekken; Avrupa'nın bu Yeni Göç ve İltica Paktı'nın uygulanması ve %20 ölçüt ile sığınmacı kabulü uygulaması çeşitli insan hakları ihlallerine ve uluslararası diplomatik krizlere neden olabileceğini göstermektedir.

## Sonuç

Göç konusu, küresel tarihin köklü sorunlarından veya fırsat yaratan unsurlarından biridir. Düzensiz göç olgusunun belirli nedenselliği ancak belirsiz sonuçsallığı bu konunun devletler nezdinde tehdit olarak görülmesine neden olmuştur. Bu tehdidin yok edilmesinin savaş ve insancıl krizlerin yok edilmesi ile paralel olduğu düşünülürse; göç tehdidinin tamamen yok edilmesinin mümkün olmadığı çıkarımında bulunmak mümkündür. Bahsi geçen göç çeşidi düzensiz kitlesel göç olmakla birlikte; artan aşırı sağcı faaliyetlerin yükselişi tesadüf değildir. Uluslararası tarih incelendiğinde, günümüzdeki göç sorunuyla benzerlikler olduğu görülmektedir. Örneğin I. ve II. Dünya Savaşı sonrasında, göçün kontrolsüz ve gayri muntazam bir şekilde yayılması, uluslararası toplumda büyük bir sorunsala dönüşmüş ve göç ile mücadele edebilmek için ortak stratejiler geliştirilmesi mecbur hale gelmiştir. Bu sorunun daha sıhhatli bir halde yönetilmesi, diplomatik ilişkileri, ekonomik durumu, sosyal uyumu ve barışı sağlamak adına büyük bir ehemmiyet taşımıştır. Günümüzde Avrupa kıtasındaki göç ve sığınma olgusu, milliyetçi popülist aşırı sağ ideolojilerin yükselmesi ile beraber mühim bir dönüşüm sürecine girmiştir. 2011 yılı sonrası dönemde artan gayri muntazam göç hareketleri, uluslararası alanda ve bilhassa Avrupa Birliği içinde ciddi zorluklara yol açmıştır. Özellikle mevcut küresel konjonktür, Avrupa'nın iç ve dış politikasındaki belirsizlikler ile birleşerek, yeni göç paktının uygulamaya geçişi esnasında ortaya çıkabilecek sorunları daha karmaşa hale getirmektedir. İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılması, İsrail'in Filistin-Lübnan'daki insan hakları ihlalleri, Ukrayna-Rusya Savaşı ve dünya genelindeki jeopolitik hareketlenmeler, düzensiz göçle mücadeleyi daha da zorlaştırmaktadır.

Bu bağlamda, Avrupa toplumundaki yaygın göç karşıtlığı, İslamofobi, AB karşıtlığı ve antisemitizm şeklindeki görüşlerin nasıl şekilleneceği ve bu dinamiklerin dış politikayı iyi mi kötü mü etkileyeceği üzerine derinlemesine yanıt aramak, gelecekteki projeksiyonların daha sıhhatli oluşturulabilmesi adına büyük önem taşımaktadır.

Çalışmamız, Yeni Göç ve İltica Paktı'nın kararlarının uluslararası insan hakları çerçevesinde nasıl değerlendirilebileceği, bu kararların eşitlikçi bir yük paylaşımı ve adil göç politikaları açısından nasıl uygulanması gerektiği konularında önemli tespitler sunmayı amaçlamıştır. Yeni Göç ve Sığınma Paktı'nın enternasyonal düzlemdeki etkileri hakkındaki yapılan projeksiyonlar, bu kararların yalnızca Avrupa kıtasını değil, dünya genelinde de göç politikalarını kritik düzeyde etkileyebileceğini göstermektedir. İnsanlık tarihinin her döneminde göç, değişik nedenlerle gerçekleşmiş ve bu süreç, küresel çapta büyük kitlesel hareketliliklere yol açmaya devam etmektedir. Aynı şekilde, uluslararası tarihte önemli bir yeri olan Fransız Devrimi de benzer şekilde evrensel değerler ve haklar temelinde sosyal yapıları değiştirmiş, göç ve sığınma politikalarını etkilemiştir. Barış, hürriyet ve eşitlik gibi idealler hem Fransa'yı hem de Avrupa'yı derinden etkilemiş, uluslararası düzeyde göç hareketlerinin karakterini şekillendiren önemli bir rol oynamıştır. Bu bağlamda, zorunlu düzensiz göçler, yalnızca bireylerin zorla yerinden edilmesine değil, aynı zamanda göç alan ülkelere de jeostratejik düzlemde tesir ederek nüfus politikasının değişmesine sebebiyet veren vakalar olarak tarih sahnesinde yer almıştır. Sonuç olarak, Rönesans ve Fransız Devrimi şeklinde dönüm noktaları, göç ve sığınma olgusunun hukuki ve sosyal boyutlarını şekillendirerek günümüz göç politikalarının temel ilkelerinin oluşmasına katkı sağlamıştır. Göç hareketliliklerinin karakterini anlamak, zorunlu göçlerin nedenlerini belirlemek ve uluslararası göç hukukunu geliştirmek, gelecekteki göç ve sığınma problemlerine yönelik müessir çözümler geliştirmek için kritik bir öneme sahiptir.

Görüldüğü üzere uzun bir geçmişe sahip olan düzensiz göçle mücadele ve beraberinde ortaya çıkardığı aşırı sağcı popülizm birbirini besleyen bir ilişki sarmalında küresel alanda büyük krizlere neden olmaktadır. Bu doğrultuda çözüm üretmeyi amaçlayan Avrupa Birliği'nin 2020 yılından itibaren Göç ve İltica konusunda ortak bir platform kurma girişimleri 2024 yılı ile birlikte nihayete erdirilmiş ve 2026 yılı ile birlikte uygulamaya geçirilmesine karar verilmiştir. Ancak çalışmamız sonucunda bu paktın uygulamaya geçmeden yeniden revize edilmesi gerektiğini, hızlı karar vermek uğruna hatalı kararlar vermekten kaçınılması gerektiğini ve belirli milliyet veya dinlere mensup kişilere yönelik ayrımcılık içeren

maddeler ve özellikle %20 ölçütü ilkesinin tamamen düzenlenmesi gerektiği sonucuna vardık. Ayrıca pakt'ın dış sınırlarda geri itme işlemlerinin uygulanmasının, uluslararası insan hakları hukukuna aykırı olduğunu çünkü sığınma hakkının temel bir insan hakkı olması nedeniyle bu yöntemle engellenemeyeceğini düşünmekteyiz. Buna ilaveten sığınma arayan kişilerin gözaltında tutulduğu merkezlerdeki yaşam koşullarının insanlık dışı muamelelere yol açabileceği konusunda da tedirgin öngörülerimiz bulunmaktadır. Çalışmamız sonucu oluşan bu tespitler doğrultusunda Avrupa Komisyonu'na göndermiş olduğumuz analiz tespit raporu komisyon tarafından incelenmiş ancak uygulama kararı aşamasına geçtikleri için revize edilemeyeceği yönünde dönüş yapılmıştır. EK-1'de yer alan komisyon dönüş yazısı ile Avrupa Göç ve İltica Paktı'nın nihai olarak kabul edildiği ve uygulamaya geçilmesine karar verildiği dile getirilmiştir. Oysaki uygulama aşamasında yapılacak olan kabul işlemleri gerek Avrupa ülkelerinin gerek göç eden kişilerin transit ve menşei ülkelerinin zarar alabileceği görüşü çalışmamızın sonucunu oluşturmaktadır. Bilhassa adil yük paylaşımının olmaması, sınırda kuvvet kullanımı, gözaltı ve karar bekleme sürecinin sağlıksızlığı, %20 ölçütünün ayrıştırıcı oluşu, ülkelerin sorumluluk yükünün değişkenliği orta vadede Avrupa Birliği'nin dönülmez bir krize girmesine hatta dağılmasına yol açabileceğini düşünmekteyiz.

Yeni Göç ve İltica Paktı'nın başarılı olabilmesi için bir diğer önemli konu ise; modern yüzyılın dinamiklerinden olan yapay zeka, otomasyon ve robotik teknolojilerin göç hareketlerini nasıl etkileyebileceği üzerinde çalışılması gerekliliği olmaktadır. Zira küresel dünya artık gerek güvenlik, ticaret ve ekonomik alanlarda gerekse toplumsal, bürokratik ve diplomatik ilişkilerde teknoloji ve yönetim-bilişim sistemlerinin getirdiği güç ile yönetilmektedir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak yapay zeka ve otomasyon sistemlerinden destek alarak olası kriz senaryolarının oluşturularak göç yönetiminin uygulanışında denetim ve kontrol sahibi olmayı sağlayabilecektir. Ayrıca İklim değişikliğinin yaratabileceği olası durumlar için kriz senaryolarının hazırlanması Yeni Göç ve İltica Paktı'nın başarılı bir şekilde uygulanabilirliğinin sağlanması açısından göz ardı edilmemelidir. Bu minvalde yapay zeka ve diğer teknolojilerin göç yönetiminde kullanımı gibi yeni yaklaşımların potansiyel faydaları ve riskleri de dikkatle değerlendirilerek eylem planlarının oluşturulması gerektiği sonucuna varmaktayız.

Son olarak 8 Aralık 2024 tarihinde Suriye'deki 61 yıllık Baas rejimi çökmüş ve Beşar Esad rejimi sona ermiştir. 2011 yılından beri Dünya üzerindeki en fazla geçici koruma statüsündeki Suriyeli nüfusuna

sahip Türkiye'den Şam ve Halep'e gönüllü geri dönüşler başlamıştır. Yalnızca Türkiye'den değil; Avrupa'da uluslararası koruma altında yaşayan Suriyeliler de Esad rejiminin sona ermesiyle birlikte gönüllü olarak geri dönüşlere hazırlandıklarını açıklamışlardır. Bu gelişmeler ışığında Suriye'nin yeniden yapılanma süreci boyunca nüfus artışının da artacağı, uluslararası nüfus popülasyonunun değişime uğrayacağı ve tersine göç hareketlerinin önem kazanacağı bir sürece girildiğini ortaya koymaktadır. Avrupa'nın bu süreç içinde 'göç verme' konusundaki tutum ve politikası çok mühimdir. Bilhassa Avrupa ülkelerinde giderek azalan nüfus artış hızı düşünüldüğünde insan kaynağına duyduğu ciddi açık var iken 'göç verme' sürecini nasıl yöneteceği dikkatle takip edilmelidir. Zira 2026 yılı itibariyle uygulamaya koyacaklarını açıkladıkları Yeni Göç ve İltica Paktı'nın 'göç alma' kriterleri Avrupa ülkelerini nüfus politikası konusunda zorlayabilecektir. Ek olarak Türkiye'nin göç hareketliliği için sık kullanılan jeopolitiğine mercek tutularak bu Pakt'ın Türkiye için getireceği jeostratejik fayda ve zararların ciddiyetle incelenmesi gerekmektedir. Bu kanaat doğrultusunda pakt'ın yeniden gözden geçirilerek uluslararası mekanizmalar tarafından düzenlenecek bir oturumda 'göç alan ve göç veren' ülke yetkililerinin, akademisyenlerin ve saha personellerinin dahil olacağı revize çalıştay serisi ile "ortak bir küresel platform" hazırlanması gerektiği kanaatindeyiz.

### **Ek Beyan / Declaration**

Makalenin tüm süreçlerinde TESAM'ın araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

In all processes of the article, TESAM's research and publication ethics principles were followed.

There is no potential conflict of interest in this study.

The authors declared that this study has received no financial support.

The authors contributed equally to the study.



## Kaynakça

Akande, R. (2023). An imperial history of race-religion in international law. *American Journal of International Law*, 118(1), 1-40.

Aktel, M. ve Kaygısız, Ü. (2018). Türkiye'de göç yönetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 579-604.

Andrew, G. (2003). *The politics of migration and immigration in Europe*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, USA.

Atıcı, N. (2014). *Uluslararası hukuk ve liberal teoriler çerçevesinde azınlık hakları düzenlemeleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri).

Barkın, E. (2014). 1951 tarihli mülteciliğin önlenmesi sözleşmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 1, 331-360.

Barnett, R. (2019). *The declaration of independence and the American theory of government: "First come rights, and then comes government"*. Georgetown University Law Center, USA.

Bessel, R. (2017). Post-war societies. In: *1914-1918: International Encyclopedia of the First World War*, ed. by U. Daniel, P. Gatrell, O. Janz, H. Jones, J. Keene, A. Kramer and B. Nasson. Freie Universität Berlin, Germany.

Blackman, R. H. (2019). *1789: The French Revolution*. Cambridge University Press.

Brady, H. (2024). Breaking taboos: EU asylum reform and the challenge of migration. *EuroComment*, ICMPD Press.

Carrera, S., and Geddes, A. (2021). The EU pact on migration and asylum in light of the United Nations global compact on refugees: International experiences on containment and mobility and their impacts on trust and rights. *European University Institute, United Kingdom*.

Chabal, E. (2023). Savaş sonrası Avrupa devleti ve (düzensiz) göç: Tarihsel bir bakış açısı. In: Boswell, C., and Chabal, E. (Eds.), *Cehalet durumları: Batı Avrupa'da düzensiz göçmenlerin yönetimi* (pp. 59-90). Cambridge University Press.

Clapham, A. (2007). *Human rights: A very short introduction*. Oxford University Press.

Cohen, R. (1995). *The Cambridge survey of world migration*. Cambridge University Press.

Combacau, J. (1986). Le droit international: Bric-à-brac ou système? *Archives de Philosophie du Droit*, 31, 85-105.

Conte, C., and Yavcan, B. (2024). Reflection paper on the new EU pact on migration and asylum. *Migration Policy Group Press*. Erişim tarihi: 02.01.2025, <https://www.migpolgroup.com/index.php/2024/04/23/reflection-paper-on-the-new-eu-pact-on-migration-and-asylum/>.

CRD (2024). The EU's new migration and asylum pact hollows out the right to asylum. Erişim tarihi: 04.11.2024, <https://crd.org/2024/04/11/the-eus-new-migration-and-asylum-pact-hollows-out-the-right-to-asylum>.

Çelebi, M. B. (2012). *İnsan haklarının uluslararası düzeyde korunması ve Birleşmiş Milletler sistemi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya).

Develi, E. S. (2017). 21. yüzyılda göç olgusu: Uluslararası göç teorilerinin ekonomi politiği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (Göç Özel Sayısı), 1343-1353.

Dominice, C. (1980). Observations sur la définition du droit des gens. In: *Festschrift für R. Bindschedler*.

Eckart, C. (2012). *Promises of states under international law* (First ed.). Hart Publishing, Oxford.

European Commission. (2024). Pact on migration and asylum, a common EU system to manage migration. Erişim tarihi: 22.12.2024, [https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum\\_en](https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en)

European Commission. (2016). Common European Asylum System. Erişim tarihi: 16.12.2024, [https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum\\_en](https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en)

Evgin, S. (2010). *Aydınlanma döneminde doğal hukuk düşüncesinin gelişimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin).

Fundamental Rights Agency. (2018). Opinion of the Management Board of the EU Agency for Fundamental Rights on a new multi-annual framework (2018–2022) for the agency. Erişim tarihi: 01.01.2025, <http://fra.europa>.

eu/sites/default/files/fra\_uploads/mb-opinion-maf-2018-2022\_en.pdf

Göçer, M. (2002). Uluslararası hukuk ve uluslararası anayasa kavramı. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 57(2), 179-194. [https://doi.org/10.1501/SBFder\\_0000001755](https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001755)

Hakverir, B. (2019). Avrupa Birliği göç ve sığınma politikası perspektifinde CEAS. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*.

Hathaway, J. C. (1984). The evolution of refugee status in international law: 1920-1950. *The International and Comparative Law Quarterly*, 33(2), 348-380.

Hobsbawm, E. J. (2012). *Devrim çağı* (B. S. Şener, Çev.). Ankara: Dost Yayınevi.

International Rescue Committee. (2024). What is the EU Pact on Migration and Asylum? Erişim tarihi: 04.11.2024, <https://www.rescue.org/eu/article/what-eu-pact-migration-and-asylum>

IOM. (2013). *Göç terimleri sözlüğü*. R. Perruchoud ve J. R. Cross (Ed.), *Uluslararası göç hukuku içinde* (s. 85). 2. Baskı, No: 31.

İrdem, İ., Taştan, C., ve Özkaya, Ö. (2018). *Politika ve uygulama boyutlarıyla göç ve uyum*. Polis Akademisi Yayınları; 61, Rapor No. 18.

Kaltwasser, C., Dolezal, M., vd. (2024). The transformation of the mainstream right and its impact on (social) democracy. *The Foundation for European Progressive Studies (FEPS) European Political Foundation*, Brussels.

Koç, Ö. (2019). *Türkiye'de hukuk devletinin gelişimi ve 1982 Anayasası* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Lauterpacht, E., & Bethlehem, D. (2003). The scope and content of the principle of non-refoulement. E. Feller, V. Türk, & F. Nicholson (Ed.), *Refugee protection in international law: UNHCR's global consultations on international protection içinde* (s. 89-171). Cambridge University Press.

Müller, G. (1969). Die Menschenrechte in der Rechtsordnung: Freiheit und Verantwortung. *Festschrift für Erwin Stein*, 13-22.

Odman, T. (1995). *Mülteci hukuku*. AÜSBF İnsan Hakları Merkezi Yayınları, Ankara.

Orallı, L. E. (2014). Uluslararası krizler ve bağımsız soruşturma

komisyonları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 3(2), 91-118.

Reyhani, A. N. (2021). Anomaly upon anomaly: The 1951 Convention and state disintegration. *International Journal of Refugee Law*, 33(2), 277-299.

Riehle, C. (2024). New Pact on Migration and Asylum. *Eucrim Publications*, European Anti-Fraud Office (OLAF).

Roberge, A. G. M. (1951). Alsan, Z., Bir milletlerarası ceza divanı kurulmasıyla ilgili fikirler ve teşebbüsler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(4).

Sağlam, F. (2019). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde tüm hak ve özgürlüklere yönelik kurallar üzerine bir deneme. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 25(1).

Seçkin, S. (2021). *Milletlerarası özel hukuk bakımından kanunlar ihtilafı kuralları ve Roma hukukundaki temelleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara).

T.C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı. (2024). Göç ve iltica paketi kabul edildi. Erişim tarihi: 15.11.2024, [https://www.ab.gov.tr/goc-ve-iltica-pakti-kabul-edildi\\_53797.html](https://www.ab.gov.tr/goc-ve-iltica-pakti-kabul-edildi_53797.html)

Taşkın, D. (2018). *Sığınmacılar ve geçici koruma altındaki engelli Suriyeliler ile engelli Iraklılar: Türkiye'de sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerindeki erişimlerindeki sorunları ve çözüm önerileri* (Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara).

Taşkın, D. (2023). Türkiye göç yönetiminin insan hakları bağlamında uluslararası göç hukuku ve Türkiye'nin göç mevzuatı arasındaki ilişki analizi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 2023-76.

UNHCR. (2022). *Global trends report*. UNHCR Publications. Erişim tarihi: 25.12.2024, <https://www.unhcr.org/global-trends-report-2022>

Uzun, E. (2019). Uluslararası hukukta bildirim tek taraflı devlet işlemi niteliği üzerine bir inceleme. *YBHD*, 4(2), 1-22.

EK - 1



EUROPEAN COMMISSION  
DIRECTORATE-GENERAL FOR MIGRATION AND HOME AFFAIRS

Brussels

Dear Dr Taşkın,

Thank you for your email of 3 June 2024 to [REDACTED]  
has asked [REDACTED] to reply to you on her behalf.

In your email you express your interest in the Pact on Migration and Asylum, offering to provide information on the supposed mistake you observed.

While thanking you for your interest in the legislative reforms under the Pact on Migration and Asylum, I must inform you that the said legislative instruments have already been officially adopted. Following their publication in the Official Journal on 22 May 2024 (1), the [REDACTED] is now focusing on implementing the Pact. There will be a two-year transition phase between the entry into force of the Pact in June 2024 and the date of application in mid-2026.

I hope that you find the above information useful.

Yours sincerely,